

I en skrivelse af 26. november 1975 vurderede Kammeradvokaten, at bestemmelsen om fastsættelse af vilkår vedrørende en bevillings ophør eller fortabelse ikke længere rejste spørgsmål i forhold til grundlovens § 73.

5. Justitsministeriets vurdering

5.1. Problemafgrænsning

Efter lovudkastets § 97, stk. 1, har en elforsyningsvirksomhed, som ved lovens ikrafttræden lovligt udøver virksomhed, retskrav på at opnå bevilling, hvis virksomheden opfylder de krav til virksomheden, der er fastsat i lovudkastet.

Spørgsmålet er derfor, om disse krav må anses for at udgøre ekspropriation i forhold til eksisterende elforsyningsvirksomheder.

Miljø- og Energiministeriet har i den forbindelse oplyst, at der ønskes en vurdering af forholdet mellem grundlovens § 73 og de bestemmelser, der ifølge høringsvarene fra Danske Elværkers Forening og NESA A/S har ekspropriativ karakter, nemlig bestemmelserne i lovudkastets § 35, § 36, § 38, §§ 40-43, § 50, § 52, § 69, stk. 2, § 70, stk. 2, og § 97. Der henvises herom til pkt. 5.3 - 5.5 nedenfor.

En forudsætning for, at der kan rejses spørgsmål om ekspropriation, er, at adgangen til at drive elforsyningsvirksomhed nyder beskyttelse efter grundlovens § 73. Dette spørgsmål behandles i pkt. 5.2 nedenfor.

Under pkt. 5.6 behandles forholdet mellem den vurdering, der foretages i dette notat, og vurderingerne i de ovenfor under pkt. 4.4 nævnte udtalelser af 1975 fra Justitsministeriet og Kammeradvokaten om forslag til den nugældende elforsyningslov.

Notatets konklusioner sammenfattes under pkt. 5.7.

5.2. Nyder adgangen til at drive elforsyningsvirksomhed beskyttelse efter grundlovens § 73?

Efter Justitsministeriets opfattelse må adgangen til at drive elforsyningsvirksomhed anses for at nyde beskyttelse efter grundlovens § 73, se hertil pkt. 4.1 ovenfor.

Det gælder, selv om den pågældende virksomhed (som f.eks. distributionsvirksomhed) i dag kan drives uden bevilling, og selv om erhvervet er underlagt hvile i sig selv-reglerne i den gældende elforsyningslov.

Det spørgsmål kan imidlertid rejses, om elforsyningsvirksomheder, der drives i henhold til

bevilling, har en ret, der nyder beskyttelse efter grundlovens § 73, til at fortsætte deres virksomhed, når bevillingerne udløber.

På den ene side kan det – bl.a. henset til, at elforsyning er en samfundsmæssig nødvendighed – gøres gældende, at virksomhederne har en forventning om at kunne fortsætte deres drift i en eller anden form, og at denne forventning må nyde beskyttelse efter grundlovens § 73.

Heroverfor står imidlertid, at bevillingerne netop er tidsbegrænset, og at bevillingsperioden på 20 år er fastsat under hensyn til levetiden for produktionsanlæg m.v. Det kan desuden anføres, at formålet med ændringen af elforsyningslovens §§ 3 og 17 i 1998 var at gøre det muligt for lovgivningsmagten at gennemføre en omfattende elreform uden at være begrænset af de retligheder, der er knyttet til en bevilling til elforsyningsvirksomhed, jf. pkt. 2.2 ovenfor. Der henvises endvidere til det, som Max Sørensen har anført i pkt. 4.1 ovenfor.

Justitsministeriet finder det ikke nødvendigt at tage endelig stilling til det rejste spørgsmål. Det skyldes, at en virksomhed, hvis bevilling er udløbet, under alle omstændigheder efter Justitsministeriets opfattelse må tåle en mere intensiv regulering af sin erhvervsudøvelse, se hertil også det, som Henrik Zahle har anført i pkt. 4.3.2. ovenfor.

Efter Justitsministeriets opfattelse giver det herudover anledning til tvivl, om adgangen til at drive systemansvarlig virksomhed overhovedet nyder beskyttelse efter grundlovens § 73. Denne tvivl skyldes, at en systemansvarlig virksomhed i højere grad end at drive almindelig erhvervsvirksomhed kan siges at udføre opgaver af regulerende og kontrollerende karakter ud fra samfundsmæssige hensyn.

5.3. Ejerstruktur m.v.

5.3.1. Lovudkastets § 47

Bestemmelsen i § 47 indebærer, at en eksisterende virksomhed – som betingelse for at opnå bevilling til en bestemt elforsyningsform – som hovedregel skal udskille sine øvrige aktiviteter i særledge selskaber.

Ved vurderingen af, om vilkåret om selskabsmæssig udskillelse har ekspropriativ karakter, må der efter Justitsministeriets opfattelse lægges vægt på, at der er tale om et generelt indgreb, der gennemføres som led i en omfattende elreform, og at indgrebet bl.a. er begrundet i, at der indfø-